

АНАЛІЗ НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНИХ ФІТОПАТОГЕННИХ ХВОРОБ ТА ШКІДНИКІВ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ ВОЛИНИ

Ковальчук Н.П., канд.с.-г. наук, доц.,

Бащук О.В., студ. ЛГмз-21,

Черняк М.С., студ. ЛГм-21

Луцький національний технічний університет

В умовах сьогодення, у зв'язку із зростанням багатьох негативних чинників антропогенної діяльності людини, лісові екосистеми перебувають в зоні негативного впливу, котрий відображається на загальному стані лісових насаджень та не відповідає еколого-біологічним вимогам. Війна завдає великої шкоди лісовій галузі та унеможлиблює її повноцінне функціонування, що призводить до цілої низки негативних процесів, котрі сьогодні мають місце у лісових екосистемах.

Великої шкоди та збитків лісовому господарству завдають шкідники, котрі часто спричинюють всихання молодих насаджень, які ще не досягли віку рубки [1;4]. Вони здатні знищувати фотосинтетичний апарат деревних рослин, що призводить до зменшення приросту деревини, негативно впливає на біологічну стійкість та продуктивність лісових насаджень [3;7]. Не меншої шкоди лісу завдають і збудники грибкових, вірусних та бактеріальних захворювань дерев та чагарників. Їх вплив призводить до в'янення, всихання, гниття, некрозів, утворення різного роду пухлин та ін., що негативно відображається на загальному стані рослинного організму, призводить до зниження продуктивності, росту і розвитку, зниження плодоношення а також загибелі дерев та чагарників [2;5; 6].

Дослідження росту, розвитку та розмноження шкідників, їх систематику описано у працях сучасних вітчизняних вчених (Падій М.М., 1993; Завада М.М., 2007; Мешкова В.А., 2002; Щербань Г.І., 1995 та ін.). Фітопатогенні хвороби лісових насаджень висвітлено у наукових роботах (Літвіненко С.Г., Буджак В.В., 2022; Цілюрик А.В., Шевченко С.В., 2008; Гвоздяк Р.І., Пасічник Л.А., Яковлева Л.М., Мороз С.М., Литвинчук О.О., Житкевич Н.В., 2011 та ін.).

Згідно проведених нами досліджень та їх аналізу, виявлено, що найбільш поширеними шкідниками лісових насаджень Волинської області є сосновий шовкопряд, верхівковий короїд, короїд-типограф. Непарний шовкопряд не є масовим на Волині (рис.1).



Рисунок 1 – Діаграма найбільш поширених шкідників лісів Волині

Отже, станом на 2020 рік 100,2 га лісів Волині уражені сосновим шовкопрядом, 6968 га – верхівковим короїдом та 41 га – короїдом-типографом.

Ліси Волинської області займають понад 683000 га, з яких 7109,2 га уражені найбільш поширеними шкідниками (рис.2).



Рисунок 2 – Діаграма співвідношення площ (га) лісових насаджень уражених найпоширенішими шкідниками до загальної площі лісів Волині

Отже, понад 1% площ лісів Волинської області уражені найбільш поширеними шкідниками.

Значної шкоди лісовим насадженням Волинської області завдають збудники фітопатогенних хвороб (табл.1).

Таблиця 1 – Фітопатогенні хвороби лісів Волині

№п/п	Назва хвороби	Площа уражених насаджень (га)
1.	Коренева губка	8273
2.	Несправжній осиковий трутовик	1973
3.	Стовбурова гниль	2009
4.	Коренево-комлева гниль	99
5.	Соснова губка	326
6.	Осиковий трутовик	478
7.	Несправжній вільховий трутовик	233
8.	Бактеріальний рак ясена	148
9.	Несправжній дубовий трутовик	655
10.	Березова губка	469
11.	Опеньок осінній	106
12.	Рак сірянка	94
13.	Поперечний рак дуба	637
14.	Несправжній березовий трутовик	22
15.	Дубова губка	35
16.	Несправжній трутовик	59
17.	Трутовик березовий	67
18.	Ялинова губка	133
19.	Смоляний рак	152
20.	Мікоз дуба	4,5
21.	Відьміні мітли	5
22.	Рак чорний	11
	Всього:	15988,5

Отже, площа лісових насаджень Волинської області, уражених фітопатогенними хворобами становить близько 16000 га, що складає 2,34% від загальної площі лісів. Серед найбільш поширених хвороб лісу слід відмітити кореневу губку, стовбурову гниль та несправжній осиковий трутовик.

В загальному, фітопатогенними хворобами та шкідниками уражено близько 3,5% площі лісових насаджень регіону дослідження. Природно-кліматичні умови та фізико-географічне положення Волинської області є більш сприятливим для поширення фітопатогенних хвороб, переважно тих, які розвиваються в умовах надмірного зволоження ґрунту, що і є однією з особливостей лісів даної області. Показник ураження хворобами та шкідниками лісу в регіоні дослідження не є високим, але є важливим, оскільки дані захворювання та шкідники здатні до поширення.

Тому, надзвичайно важливим для збереження та відновлення лісів є комплексний та регіональний підхід до вище вказаної проблеми, з метою створення біологічно стійких та високопродуктивних лісових насаджень.

Література

1. Завада М.М. Лісова ентомологія. –К: КВІЦ, 2007. – 216 с.
2. Лісова фітопатологія: підручник / А. В. Цилюрик, С. В. Шевченко ; за заг. ред. А. В. Цилюрика. – К. : КВІЦ, 2008. – 432 с. : іл. – Бібліогр. : с. 417–420 (107 назв). – Покажч. лат. назв : с. 421–427.
3. Мешкова В.А. Історія і географія масових розмножень комах-хвоєлистогризів. - Х.: Майдан, 2002. – 243 с.
4. Падій М.М. Лісова ентомологія. — К.: Вид. УСГА, 1993. — 352с.
5. Фітопатологія. Конспект лекцій. Вид. 2-ге, випр. і доп./ укл. С.Г. Літвіненко, В.В. Буджак. Чернівці:чернівецький нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича,2022.92 с.
6. Фітопатогенні бактерії. Бактеріальні хвороби рослин : монографія. Т. 1 / Р. І. Гвоздяк, Л. А. Пасічник, Л. М. Яковлева, С. М. Мороз, О. О. Литвинчук, Н. В. Житкевич; ред.: В. П. Патики; НАН України, Ін-т мікробіології і вірусології ім. Д.З. Заболотного. - К., 2011. - 444 с. - Бібліогр.: 31 назв. 28.
7. Щербань Г.І. Зоологія безхребетних. Підр.для студ. спец, універс. У 3кн. Кн.3. – К.: Либідь, 1995. – 320 с.